

Motion till riksdagen 2013/14:C349

av Anita Brodén m.fl. (FP)

En grönare samhällsplanering för hälsans och miljöns skull

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i samhällsplaneringen lägga ökad vikt vid gröna lungor, som trädgårdar, parker och andra grönområden, för människors hälsas skull och för miljön.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidsodlingens betydelse för hälsa, rekreation och stadsmiljö.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fortsatt utveckling av och tillgänglighet till stadsnära skogar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det ökade intresset för stadsnära odling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidareutveckla användningen av rehabiliteringsträdgårdar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma samhällskostnaderna för utebliven fysisk aktivitet.

Motivering

Staden är på frammarsch. Mer än hälften av jordens befolkning bor numera i städer och enligt EU:s definitioner av urbanisering är Sverige det land inom EU där urbaniseringen (inflyttning till städer eller tätorter) går allra snabbast. Detta ställer krav på en samhällsplanering där miljö och hållbar utveckling, kollektivtrafik, bostadsbyggande, och kommunal eller kommersiell service behöver planeras.

Fel! Okänt namn på

Plan- och bygglagen, som antagits av riksdagen, tydliggör värdet av grönområden och kommer att bli vägledande i framtida planarbete i kommunerna. Exempelvis påpekas det att man i samband med planarbetet skall prioritera grönområden.

Regeringens satsning på hållbara städer och samhällen har medverkat till en ökad insikt och kunskap för en hållbar utveckling i framtida samhällsplanering. Syftet är bland annat att stimulera stadsbyggnadsprojekt som med användande av ny teknik bidrar till förbättrad miljö och minskad klimatpåverkan. Detta är en välkommen satsning som bör kunna inrymma ett helhets-tänkande från transporter, vatten- och avloppssystem, uppvärmning och sophantering till trädgårdar, parker och andra grönområden i våra städer och samhällen.

Tillgången på grönytor och vild natur är mycket ojämnt fördelad och i våra stadsmiljöer finns stora brister på grönytor. Modern forskning visar på entydiga samband mellan vår hälsa och omfattningen av vårt umgänge med naturen.

Vidare visar det sig att människor med närhet till natur eller naturparker är friskare och hämtar sig snabbare efter sjukdomar än de med längre avstånd. Också vid mycket korta skogspromenader visar det sig att vår puls sjunker och mängden stresshormoner minskar. Undersökningar visar även att förskolebarn som dagligen ges möjlighet att leka i skog och mark har en snabbare motorisk utveckling och bättre koncentrationsförmåga än andra barn.

Behovet av lättillgänglighet till och ökade möjligheter att kunna ta sig ut i skog och mark ökar, varför värdet av att kunna använda den stadsnära skogen också för friluftsliv och som ett viktigt grönområde för rekreation kan ses som en stor och viktig potential. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ett intressant område att vidareutveckla är användningen av rehabiliteringsträdgårdar. Framför allt de större tätorterna kan nu förhoppningsvis tack vare regeringens satsning på hållbara städer i större utsträckning finna vägar att erbjuda även dem som inte har en trädgård eller kolonilott att aktivt vara delaktiga i till exempel skötsel av rehabiliteringsträdgårdar men kanske också allmänna grönområden. Trädgårdsföreningar eller andra lokala aktörer bör i större utsträckning ta del i utvecklingen av grönområdena.

Fritidsodlingens betydelse för hälsa, rekreation och stadsmiljö underskattas ofta. Det är viktigt att se och inkludera de miljöer som villaträdgårdar och kolonilott utgör i stadsplaneringen. Fritidsodling lär vara en av de vanligaste fritidssysselsättningarna och är en värdefull del av många människors liv.

De gröna inslagen – parker av olika karaktär, koloniområden, gemensamma växthus och egnahem med trädgårdar – har tidigare uppfattats som utomordentligt viktiga element i stadsplaneringen. Det är därför oerhört angeläget att de gröna miljöernas betydelse för miljön och folkhälsan uppmärksammas och tillvaratas också fortsättningsvis.

Den stadsnära odlingen uppmärksammas alltmer. Vid Stockholms universitet finns exempelvis möjlighet att studera just stadsodling på en kurs som behandlar miljö, tillämpad ekologi och planering kring urbana odlingssystem. Stadsodlingens möjligheter och begränsningar lyfts fram kopplat till globala miljöutmaningar som klimatförändringar, vattenförsörjning och sinande na-

Fel! Okänt namn på

turresurser (olja, fosfor). Förutom direkta miljöaspekter förknippade med stadsodling behandlas folkhälsorelaterade och gestaltningsmässiga aspekter, samt sociala aspekter som gemenskap och användning av offentliga miljöer. Vidare behandlas historiska perspektiv och framtidsperspektiv på matförsörjning och matsäkerhet i en urbaniserad och globaliserad värld.

En nyligen genomförd undersökning visade på att de samhällsekonomiska kostnaderna för utebliven fysisk aktivitet uppgår till 6 miljarder kronor årligen. Det finns därför stor anledning att också väga in dessa aspekter i framtida samhällsplanering, och detta bör ges regeringen tillkänna.

Det finns överväldigande bevis för att en naturorienterad livsstil har avgörande betydelse för människors hälsa och välbefinnande. En naturorienterad livsstil behöver inte betyda fjällvandring och segling utan kan lika gärna kretsa kring trädgårdsarbete och promenader i bostadsnära grönområden. Detta är en kunskap som inte får negligeras i stadsbyggandet, även om det av tekniska och kortsiktigt ekonomiska skäl kan finnas anledning att förtäta städerna i stället för att bygga ut dem.

Städer med många träd har ett bättre lokalklimat än städer utan grönska! En grön stad klarar häftiga skyfall bättre och har naturligtvis en större biologisk mångfald än en stad med endast sparsamma gröna inslag. I en stad med parker och trädgårdar integrerade i bebyggelsen har invånarna naturliga mötesplatser utomhus. I sitt vardagsliv får de närliggande kontakt med det biologiska kretsloppet och lättare att förstå nödvändigheten av en ekologiskt hållbar livsstil. Gräs, blommor, buskar, träd, fjärilar och fåglar måste få finnas i barnens uppväxtmiljö. Också skolgårdarnas utformning borde ge elever ökade möjligheter att få en mer ”grön omgivning” och möjligheter till egna odlingsförsök.

En ökad livskvalitet och möjligheter att njuta av blommor, bär och grönsaker kan erbjudas om tillgång till fler odlingsmöjligheter erbjuds stadsnära. I en del lågenergihus, så kallade passivhus, har man satsat på gemensamma inglasade odlingsrum, vilket varit mycket lyckade satsningar.

Det är en viktig aspekt på hållbara städer att beakta behovet av trädgårdar och annan odlingsbar mark i städerna och deras närhet; den pågående klimatförändringen och den kommande knappheten på fossila bränslen för med sig ett behov av minskat slöseri med fossil energi. Det berör vår livsmedelsförsörjning i minst lika hög grad som persontransporterna och uppvärmningen av våra bostäder.

Stockholm den 3 oktober 2013

Anita Brodén (FP)

Lars Tysklind (FP)

Christer Winbäck (FP)